

Buikspoeling (Peritoneaaldialyse)

Hieronder vindt u informatie over de verschillende vormen van peritoneaaldialyse (buikspoeling). De voor- en nadelen van peritoneaaldialyse komen aan bod, net als de gevolgen die de peritoneaaldialyse op uw dagelijks leven zou kunnen hebben en wat er nodig is om de dialyse zelf goed uit te kunnen voeren.

Wat is dialyse ?

Als de nieren goed werken, zuiveren ze de afvalstoffen uit het bloed en voeren ze die het lichaam uit met de urine. Maar als de nieren niet meer voldoende werken, wordt het bloed onvoldoende gezuiverd en treedt er vergiftiging van het lichaam op. De functie van de nieren moet dan vervangen worden. Dat kan met een dialysebehandeling.

Bij een dialysebehandeling worden de afvalstoffen met behulp van een spoelvloeistof (dialysaat) uit het bloed gehaald. Dat kan op 2 manieren, te weten; met behulp van hemodialyse waarbij het bloed via een zogenaamde kunstnier gereinigd wordt en met behulp van een peritoneaaldialyse, de zogenaamde buikspoelingen. Deze laatste vorm van dialyse wordt in deze brochure nader belicht.

Wat is peritoneaaldialyse ?

Peritoneum betekent buikvlies. Bij peritoneaaldialyse wordt het eigen buikvlies als dialysefilter gebruikt. Dit is de reden dat deze vorm van dialyse ook wel buikspoeling wordt genoemd. Via een slangetje in de buik wordt vocht ingebracht. Na verloop van tijd wordt dit weer verwijderd, nadat de vloeistof afvalstoffen van de stofwisseling heeft opgenomen. Er zijn 2 vormen van peritoneaaldialyse: de CAPD en APD. De uitleg volgt verder in deze brochure.

Als het besluit is gevallen dat u binnenkort moet gaan dialyseren en u heeft gekozen voor peritoneaaldialyse, wordt u opgeroepen door de vaatchirurg. Deze beoordeelt de mogelijkheid tot plaatsing van een PD-katheter. Na plaatsing moet de katheter ingroeien in de huid en kan uw lichaam wennen aan de katheter. Na 3 weken wordt er gestart met de dialysebehandeling.

Bij uitzondering moet de katheter al eerder worden gebruikt.

Hygiëne

Het is heel belangrijk om hygiënisch te werken om de kans op een complicatie te verkleinen. Bij CAPD gebruikt u bij voorkeur een aparte kamer. Bij APD kan de behandeling op uw slaapkamer plaatsvinden. De ruimte waar u de behandeling uitvoert, moet schoon zijn en voorzien van een gladde of laagpolige vloerbedekking. Belangrijk is dat huisdieren nooit op die kamer komen in verband met het risico op infectie. De

medisch maatschappelijk werker komt bij u op huisbezoek om te beoordelen of de kamer geschikt is.

PD-katheter

Om een buikspoeling te kunnen doen, is een katheter (een slangetje) nodig. De katheter wordt tijdens een kleine operatie in de buikholte ingebracht. De PD-katheter kan op 2 manieren door de chirurg worden ingebracht:

- Percutaan: hierbij wordt de PD-katheter onder lokale verdoving op de interventiekamer ingebracht.
- Laparoscopisch: hierbij wordt de katheter onder narcose op de operatiekamer ingebracht. Om te bepalen of dat bij u mogelijk is, verwijst de nefroloog u naar de chirurg voor een gesprek.

Een deel van de katheter blijft buiten de buik en is af te sluiten met een dopje. Met de katheter kunt u vrijwel alle dagelijkse dingen blijven doen. Zoals lopen, douchen, fietsen of sporten. Het tillen van zware dingen (meer dan 20 kilo) wordt afgeraden. Tilt u in de eerste weken niet meer dan 5 kilo.

De eerste 3 weken na de operatie verzorgt en verbindt de PD-verpleegkundige de katheter 1 maal per week opnieuw. Dit gebeurt in het ziekenhuis. Het verband moet gedurende die tijd blijven zitten en mag niet nat worden. Daarna krijgt u instructie, zodat u de dagelijkse verzorging van de katheter zelf kunt doen.

Wat is CAPD?

De letters CAPD staan voor Continue Ambulante Peritoneaal Dialyse. Continue geeft aan dat de dialyse 7 dagen per week, 24 uur per dag gebeurt. Met ambulant wordt aangegeven dat het niet op één plaats is; u kunt de buikspoeling in principe overal uitvoeren.

Hoe gaat CAPD in zijn werk?

- Via de katheter laat u een zak met spoelvloeistof (dialysaat) op lichaamstemperatuur in de buikholte lopen. Dit duurt ongeveer een kwartier.
- De gemiddelde volwassene kan 2 tot 3 liter vloeistof in de buik houden zonder er last van te hebben. Als u net begint met de CAPD kunt u een lichte druk in de buik voelen als de vloeistof inloopt. Dit vervelende gevoel is echter snel weer weg.
- Wat u wel kunt merken, is een eventuele toename van de omvang van uw taille. Dit komt door het extra vocht dat u via de katheter naar binnen laat lopen. U heeft continu 2 liter vocht extra in uw buikholte.
- De afvalstoffen, die niet meer via de eigen nieren afgevoerd kunnen worden, worden dan vanuit de bloedsomloop in de kleine bloedvaatjes in het buikvlies getransporteerd en opgenomen in de spoelvloeistof in de buikholte.

- Na ongeveer 4 uur zijn de afvalstoffen opgenomen in de spoelvloeistof. U laat de ‘verzadigde’ vloeistof na die periode zelf via de katheter weer naar buiten lopen in een speciale zak. Dit duurt ongeveer een kwartier. En vervolgens laat u verse vloeistof weer inlopen.
- Het wisselen van de vloeistof duurt in totaal ongeveer een half uur en moet 4 keer per dag gebeuren in een schone ruimte. Tijdens de wisseling kunt u kleine dingen doen, zoals werken aan een bureau of televisiekijken.
- Als er geen medische bezwaren zijn en u wenst zelf te dialyseren, is CAPD een goede mogelijkheid voor u. Met CAPD is er een mogelijke kans dat de restfunctie van de eigen nieren langer behouden blijft.

PD-training

Zodra de nefroloog aan de hand van de bloeduitslagen en uw conditie heeft vastgesteld dat dialyse noodzakelijk is, wordt de training gepland. De training vindt plaats in het ziekenhuis. U bent dan een deel van de dag op de dialyseafdeling aanwezig (poliklinisch). In enkele gevallen kan de nefroloog besluiten om u tijdens die periode op te nemen (klinisch).

De duur van de training varieert van enkele dagen tot 2 weken. Dit hangt af van de snelheid waarmee u zich de handelingen eigen maakt en hoe de behandeling verloopt. Voor aanvang van de training wordt alles wat u thuis nodig heeft bij de leverancier besteld. In de toekomst gaat u de bestelling zelf regelen. De training wordt gegeven door een PD-

verpleegkundige. U wordt ook begeleid door een nefroloog, maatschappelijk werker en een diëtist

Wat is APD?

De letters APD staan voor Automatische Peritoneaal Dialyse. Deze dialysevorm lijkt op de CAPD, met als voornaamste verschil dat de 4 wisselingen 's nachts door een machine (vandaar: automatisch) worden gedaan. De apparatuur is gemakkelijk te bedienen en heeft ingebouwde veiligheidsvoorzieningen. Dat betekent dat u direct een alarm hoort als er iets mis is.

APD training

Als u in aanmerking komt voor APD krijgt u eerst een training van enkele dagen door een PD-verpleegkundige in het ziekenhuis. Dit is nodig om te leren hoe u thuis de behandeling met de machine geheel zelfstandig en verantwoord uit kunt voeren. Na de training kunt uzelf de handeling doen. Een PD-verpleegkundige kijkt bij u thuis de 1^e keer met u mee.

De verpleegkundige en een maatschappelijk werker doen jaarlijks een huisbezoek aan u om te zien hoe u de behandeling in uw thuissituatie uitvoert.

Bij zowel CAPD als APD is het noodzakelijk, dat u regelmatig naar de dialyseafdeling in het ziekenhuis komt voor controle. Dit is kort na de training wat vaker dan na verloop van tijd.

Voor- en nadelen CAPD en APD (vergeleken met hemodialyse)

De voordelen van CAPD

- U bent betrekkelijk onafhankelijk.
- U komt alleen voor controle naar het ziekenhuis.
- U kunt het overal – in een binnenruimte – doen.
- CAPD wordt over het algemeen goed verdragen.
- Het is relatief goed in te passen in het dagelijkse leven.
- Er is een minder streng dieet nodig en er zijn minder strenge vochtbeperkingen.
- Er is een mogelijke kans dat de restfunctie van de eigen nier langer behouden blijft, waardoor de prognose mogelijk beter wordt.

De nadelen van CAPD

- Het moet elke dag 4 keer gebeuren met tussenpozen van ongeveer 4 uur.
- Er is altijd kans op een infectie van het buikvlies.
- U heeft blijvend een katheter in de buik, met een deel buiten uw lichaam.
- Voor de benodigde spullen is een (opslag)ruimte nodig die aan diverse eisen moet voldoen:
  - gemakkelijk schoon en droog te houden (zeil/laagpolig tapijt);

- met verwarming en elektriciteit;
- geen huisdieren die in en uit lopen.

De voordelen van APD

De voordelen van CAPD gelden ook voor APD. Bij APD is er verder nog het voordeel dat u overdag vrijer bent. Het infectiegevaar is iets kleiner.

Nadelen van APD

- Tijdens de nacht kan het alarm afgaan waardoor u wordt gewekt.
- U ligt 's nachts vast met een lijn aan de machine.
- Er is overdag soms nog één handmatige wisseling nodig.

Verder kent APD dezelfde nadelen als CAPD voor wat betreft het infectiegevaar, de katheter en de benodigde ruimte.

Aanpassingen voor APD in huis

In de dialysekamer is het noodzakelijk dat de vloer is voorzien van gladde vloerbedekking die goed schoongemaakt kan worden, zoals bijvoorbeeld laminaat of vinyl. Ook gladde raambekleding is van belang, dus een rolgordijn of lamellen in plaats van velours gordijnen. Wanneer u voorkeur heeft voor APD bespreekt de maatschappelijk werker de benodigde aanpassingen, zoals de afvoermogelijkheden voor de dialysevloeistof.

Verzekering en PD

Uw zorgverzekeraar vergoedt de behandeling met PD. U betaalt wel het jaarlijks het wettelijk vastgesteld eigen risico. U ontvangt van de zorgverzekering een maandelijkse vergoeding voor de thuisdialyse omdat u extra kosten maakt, zoals stroom voor de APD, extra schoonmaakkosten en telefoonkosten.

Uw maatschappelijk werker vraagt deze vergoeding voor u aan als u thuis start met dialyseren. Als er een afvoer moet worden aangelegd, dan kan dit worden aangevraagd bij de zorgverzekeraar. De kosten daarvan worden vergoed maar er moet wel vooraf toestemming worden gevraagd. Het kan zijn dat kosten, zoals laminaat en rolgordijnen, niet door de verzekeraar vergoed worden. De verzekeraar is hiertoe niet verplicht maar vaak worden deze kosten toch ook vergoed.

Vakantie en PD

Het is mogelijk om in een stabiele situatie met vakantie te gaan. Vraag toestemming aan uw arts voordat u bij de leverancier van de vloeistoffen de spullen voor uw vakantie gaat bestellen. Alle benodigdheden kunnen op uw vakantieadres worden geleverd. Let er wel op dat dit tijdig dient te gebeuren, reken ongeveer op 3 maanden om alles te organiseren.

In het kort volgen hier de voorwaarden voor PD thuis

- schone kamer met een gladde of laagpolige vloerbedekking
- geen huisdieren in de kamer waar u de behandeling uitvoert
- tafel om aan te werken, goed af te nemen met alcohol
- kast om spullen in op te bergen
- stoel
- personenweegschaal
- opslagcapaciteit voor dialysevloeistoffen (niet buiten).

Extra voorzieningen voor APD

Naast de voorwaarden die genoemd zijn voor PD, gelden voor APD nog andere voorzieningen. Deze worden met u bekeken en besproken nadat is gebleken dat APD een goede behandelingsmethode voor u is. Deze extra voorzieningen zijn:

- Mogelijkheid om dialysevloeistof af te voeren via wastafel of afvoer.
- Het benodigde apparaat moet op een verrijdbaar karretje of kastje staan. Het is handig als er op dit karretje ook de te gebruiken vloeistofzakken kunnen liggen.

Vragen en problemen

Neemt u contact op met de PD dialyseverpleegkundige, Dialysecentrum HagaZiekenhuis :

- Maandag tot en met zaterdag van 7.30 tot 16.00 uur
- Telefoon: (070) 210 2727

Wat vindt u van deze patiënteninformatie?

Wij horen graag uw mening over deze folder. Wilt u na het lezen enkele vragen beantwoorden? U vindt de vragen via deze link: <https://folders.hagaziekenhuis.nl/2228>. Dank u wel.

Spreekt u geen of slecht Nederlands?

De informatie in deze folder is belangrijk voor u. Als u moeite heeft met de Nederlandse taal, zorg dan dat u deze folder samen met iemand leest die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.

Do you speak Dutch poorly or not at all?

This brochure contains information that is important for you. If you have difficulty understanding Dutch, please read this brochure with someone who can translate or explain the information to you.

Czy Państwa znajomość języka niderlandzkiego jest żadna lub słaba?

Informacje zawarte w tym folderze są ważne dla Państwa. Jeśli język niderlandzki sprawia Państwu trudność, postarajcie się przeczytać informacje zawarte w tym folderze z kimś, kto może Państwu je przetłumaczyć lub objaśnić.

Hollandaca dilini hiç konuşamıyor musunuz veya kötü mü konuşuyorsunuz?

Bu broşürdeki bilgi sizin için önemlidir. Hollandaca dilinde zorlanıyorsanız, bu broşürü, size tercüme edecek ya da açıklayacak biriyle birlikte okuyun.

إذا كنتم لا تتحدثون اللغة الهولندية أو تتحدثونها بشكل سيء إن المعلومات الموجودة في هذا المنشور مهمة بالنسبة لكم. إذا كانت لديكم صعوبة في اللغة الهولندية، فاحرصوا عندئذ على قراءة هذا المنشور مع شخص يترجم المعلومات أو يشرحها لكم.

101816032023